

BCU Cluj / Central University Library Cluj

(VII.)

A Tsászári és Királyi Felség' Kegyelmével

Indúlt BÉTSBŐL Pénteken 23. Januáriusban. 1795.

Hadi Történetek.

A' *Hollandiai* szélekről jövő hir-adások, Januáriusnak valami 10-dikéig, mind olyan bizonytalanok, hogy magok a' *Hollandiai* írók, a' kik úgy mondván, a' tsatázó mezőn vagynak, nem átalják a' magok leveleikben meg-vallani; hogy ők nem tudgyák, magok - is mit hidgyenek. — Az 1-ső *Januáriusban* ki-adatott *Hollandiai* Udvari hir-adás azt mondgya, hogy Gen. *Dun* és *Wurmb*, *Thuylnál* es *Wardenburgnál* a' *Frantziák* Dec. 31-dikén a' *Waal* vizin kerefztül nyomták, s-egyszersmind arról is reménséget nyúlt ez a' hir-adás, hogy az *Ánglus*, *Hollandus*, és *Hafsus* seregeknek, el-szakadozott Kor-

donyok nem sokára ismét öfzve fog tsatóítatni. — Egy *Arnheimi* 1-ső Januáriusi levél hofzfazon leírja ezt a' tsatát, és a' *Waal* vizinek jobb partyára által ment 5 ezer gyalog és 600 száz lovas Frantziákat, rész szerént el-fogattattaknak, rész szerént pedig meg-ölettetteknek lenni mondgya. — A' 2-dik Januáriusi *Hágai* levelek még jobban meg-akarják határozni a' dolgot, azt erősitvén, hogy a' Frantziák, a' kik *Déc. 30*-dikán estve a' *Waal* vizinek jobb partyán még a' *Thuyli* és *Wardenburgi* posztokat bírták, vévén eszékbe, hogy az idő lágyulni akar, seregeiknek nagy részit a' *Waal* vizinek bal partyára sietve visszfa szállítani kéntelenítettének, azokra pedig, a' kik még jobb felöll maradtanak vólt, az *Anglusok* és *Hafsusok* reájok ütven, ezeket is visszfa verték. — A' Frantziák vesztése, az ő holtyaikat, sebeseiket, és a' vizbe-fullattakat (mint -hogy egy helyen a' jég is le-fszakadott alattok) együve számlálva, 5 száznál többre mengyen — 4 ágyut is a' vizen túl hagytanak.

Ez a' *Hágai* hir-adás, azon kívül, hogy *Grave*, *Klundert*, és *Zevenbergen* nevü három *Hollandus* erőiségeknek a' Frantziák' kezire való jutását sajnálja, abba helyhezette. további reménségit *Hollandiának* meg-tartatása iránt — hogy az *Anglus* és *Austriai* seregek nyomulnak lejjebb *Hollandia* felé, és mivel a' viznek bé-fagyása az ellenségnek mindenütt útat nyitott, tehát már most a' seregek a' *Waal* vize partyán nem fognak tsak posztokra öfzlani, hanem a' partokat mindenütt el-foglalják — hogy a' *Hertzogenbuschba* lévő 2 *Hollandus* Biztosok, a' fegyver-nyugváfsal minden órán készen fognak lenni — s-hogy *Hágabol* ejtzakának idején, még a' *Gárda Regimentből* is 800 emberek, nagyobb bátorságnak okáért, *Dort* mellé vigyazatra ki-küldttenek — s-több e'-félék.

Jan. 5-dikére azonban, az a' hir érkezett vólt *Hágába*, hogy a' 2 *Hollandus'* Biztosok, *Hertzogenbuschban* a' fegyver-nyugváft tökéleteliségre nem vihetvén, úttyokat onnan sietve *Páris* felé vették légyen. — A' 6-dik Januáriusi *Hágai* levelek szerént,

*Gorcum*tól nem megszűnt, *Lövenstein*, *Voudrichem* és *Vorcum* körül, Jan. 2-dikán valóságban voltak valami öszve tsapások, de nem nagy következtések. *Woudrichem*nél el-foglalt az ellenség egy *Battériát*, de a' mellyből ötet a' *Lövensteini* és *Woudrikemé* ágyuk ismét ki-kergették, azon 60 embereken kívül, a' kik halva a' jegen heverve találtattak. *Hollandus* 7 esett-el. Így történt még a' dolog *Vorcumnál* és *Verkendammal* is vagy más két *Battériákkal* t. i. előbb a' *Frantziák* verték-ki azokból a' *Hollandusokat*, az után pedig ezek amazokat. Hanem *Dort* mellett szerentsébbek fogtak lenni a' *Frantziák*, mivel ezen tudósításnak éppen el-indulásakor érkezett-bé onnan *Hágába* egy *Kurir*, a' kinek még ekkor titokban lévő követsége azt okozta, hogy a' *Generális-Státusok* a' leg nagyobb sietséggel egy rend-kivül való tanácskozást tartottanak.

Még a' 8-dik *Januáriusi Ámsterdami* levelek is a' szélekről jövő híreknek bizontalanságáról panaszkodnak, de azt még is bizonyosnak gondolják lenni, hogy az ellenségnek bal szárnya *Déli-Hollandiára* lassan-lassan bé-nyomúlván, a' *Hollandusok* a' magok ágyuzó készületeikkel együtt *Gorcum* mellől *Schönhovenhez* takarodtak visszafra, a' *Frantziák* jobb szárnyánál *Arnheim* felől hallatott nagy ágyuzásból pedig a' gyanittatik, hogy *Heusdenre* is reá ütött az ellenség.

Az itt következő hir-adások, már bizonyosabbak, de annival kedvetlenebbek is: —

Véseltől Jan. 11-dikén. — „Még igen is igaz, hogy a' *Frantziák* kettözött erővel gyakor ki-ütéseket tettek. *Januárius* 7-dikén dél után *Dodenwaartnal* a' *Waal* vizin kereftül szállottak, és az *Anglusokat* a' *Leck* vizin kereftül nyomták. Igaz ugyan, hogy 8-dikban, az *Egyesült feregeknek* közelítésével a' *Waal* vizen ismét által mentek, hanem *Bürenben* és *Thieltben* ekkor is meg-maradtak, és posztyaikat még az nap ismét előre bortságtatták. Nemelly el-fogatott *Frantziák* a' *Waal* vizin által jött ellenséges

fereget 30 ezer fejből erősítik állani, mások 40 söt 60 ezerre is teszik. Az *Austriaiak Genti* posztja ellen is próbát tett az ellenség 9-dikben dél után, de itt szerentsésen vízfzja veretett. Irják, hogy *Pishegrü* 9-dikben, *Cliviába* ment légyen. *Hollandiara* nézve azonban a' félelem mind inkább-inkább nevedik, és tartanak tölle, hogy az Egyesült seregek a' *Waal* vizit oda hagyván, a' *Rénus'* és *Leck* megé fogják a' magok óltalmazó Kordonnyokat által tenni. Az *Anglusok* fő hadi szállása, a' melly közelbről *Utrecht* mellé költözött volt, *Deventerbe* fog minden órán által tétetni, a' bágázsia pedig az *Tysel* vizin keresztül költözik.

Gróf *Klerfe* így ír ezekről a' dolgokról *Mühlheimből* 11-dikben: — „Az *Anglusoknak* jobb szárnyára, a' *Waal* vizinek jobb partyán lévő *Frantziák* reá ütven, azt hátrálásra vették, melly után az *Anglus* tábor a' *Leck* vize megé vette magát: a' *Gorcumnál* feküdt *Hollandus* feregek hasonló-képpen, hogy *Rotterdamtól* egészfzen el ne szorittafsanak, magokat vízfzja vonták. Hanem *Generál Walmoden* — minekntánna t. i. valami 10 vagy 11 ezer fejből álló, *Ts. K.* seregek, a' *Generál Gróf Spork* vezérlése alatt, a' *Waal* vizinek fedezésire és az *Egyesült feregek'* bal szárnyának segítésire, lejjebb nyomultanak volna — mind az *Anglusoknak*, mind pedig a' *Hollandusoknak* olyan parantsolatot adott, hogy az el ök i mét a' *Leck* vizin keresztül *Leerdamhoz*, a' *Hollandusok* pedig *Gorcumhoz* térjenek vízfzja. „ —

Némellyek szerént *Thiel* várát a' *Waal* jobb partyán, reá való rohanás által vették-meg a' *Frantziák*: mások pedig azt mondgyák, hogy az *Anglusok* és *Hafsusok* magok önként hagyták azt oda. — Egy *Daandels* nevü úgy nevezett *Hollandiai Patrióta*, a' ki most mint *Generális* úgy vagyon a' *Frantzia* tábornál, azt írta a' *Dodrechtieknek*, hogy reménsége szerént, 3 napok alatt *Dordrechtben* fog lenni. — Irják, hogy a' *Hágai* Udvarban *Conferentzia* lévén, azon hely felett tartatott légyen tanátsi-

kozás, hogy a' veszedelemnek nevededésével, hova keljen az Udvar, az Országoló-szék tagjait, és a' külső Udvarok' Követeit, által szállítani. Hanem ezen hirnek még meg-valóságosodásra vagyon szüksége. — Hallatik, hogy a' *Braunschváigi* Hertzeg aszfzony is nem folytatná úttyát *Hollandia* felé. — *Gorcumról* az a' hir, hogy benne vólnának a' Frantziák.

Az *Ánglusoknak* hátrálása, és a' Frantziáknak *Déli-Hollandiára* való bé-rontása, nagy meg-rette-nést okozott a' közelebb lévő *Hollandus* vidékeken. Minden utakat és töltéseket, a' *Hollandiai* belsőbb vidékekre szaladó embereknek sokasága borította-el. — A' lakosok, fel-fegyverkeztetése tsak az ujj-esztendőig lévén határoztatva, sokan közzüllök már haza kezdettenek volt menni: de ismét ujj kötéssel akarja őket az Országoló-szék a' fegyver-hordozásra tovább is el-kötelezni, a' melly végre 5-dikben mindenütt dob-szó által hivattattak öszve.

Zevenbergennél (még a' 27-dik *Décemberi* tsatában) 2 óráig igyekezte *Hollandus* Generál-Májor *Haake* magát, seregivel együtt, az ellenség közzül ki-vágni, hanem azt végre lehetetlennek lenni találván, olyan *Capitulatzióra* ment a' Frantziákkal, hogy alattavalóival együtt nem tsatázik addig többet ellenek, a' mig ki nem t eréltetik. Itt vagy két *Hollandus* Kapitányok vesze telmes sebet is kaptak. — A' Frantzia *Conventhez* tétetett hir-adások ízerént, ezen *Waal* vize mejjéki tsatázásban, 158 ágyuk, 1600 fogjok (a' *Gravei* őrizeten kívül), 300 lovak, fok bágázsia és munitzió, és egy *Regementnek* hadi Kafsája, a' Frantziák' kezire kerületenek. Az el-fogatott 1600 *Hollandusok*, a' *Grave*-beliekkal együtt Frantzia orizágba vitettetnek.

Á n g l i a.

A' *Loids* Kává házában ki-jövő *Londoni* ujjság-ból lehet olvasni, hogy a' Frantziák 1793-nak 1-ső *Fébruariusától* fogva mostanig, 147 első és közép-ízerü nagyságu hadakozó hajókkal, mindöszveséggel 1024 hajókat vettének-el, mellyek közzül 982-tő az Egyesült tengeri Hatalmaságoké volt. Az *Ánglus*,

Hollandus, Spanyol, és Portugállus hajós seregek ellenben ezen idő alatt, csak 444 hajókat nyertek prédába, -a' mellyek között 345 vólt a' Frantziáké.

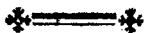
Az **Ángliái Parlamentomnak** ülései, a' honnan most az egész világ nagy dolgoknak meg-határozását várja, a' múlt December' 30-dikán, az azokhoz tartozó minden formálitások által, el-kezdődtenek. **Minister Pitt**, a' Király által ilyen alkalmatossággal el-mondatni szokott **Oráziót**, a' **Ministerek**, baráttyainak társaságában, a' bé-vett rendtartás szerént, egy nappal előre fel-olvassván, a' Király is 30-dikban délutánni 3 órákor a' **Parlamentomnak Felső-Hazába** ment, és a' **Parlamentomnak** öszve gyülekezve lévő minden tagjai előtt, az említett **Oráziót** a' **Tronusból** el-mondotta, mellyet ilyen formálog lehet Magyar nyelvre le-fordítani: —

„**Mylordok és Gentlemanok!** „

„Mint-hogy én a' tapasztalásból tudom azt, hogy **Kegyelmetek**, az én népemnek javárol, változást nem szenvedő figyelmetefséggel, és áthatatos tüzzel szorgalmaskodtok: ehez-képpest, külön'is meg-elégedesemre vagon, hogy egy olyan időben, a' melly a' **Kegyelmetek'** minden erejinek és böltsétséginek meg-erölttetését kívánja, a' **Kegyelmetek'** tanátsához és fejedelmihez folyamodhatok. Noha az **utolsó** taberozásban, némelly próbáink nem sültenek-el, némellyek ismét a' mi magunk' szerentsétlenségünkkel mentenek véghez, meg vagyok én mindazonáltal áthatatosan győzöttetve még is a' fel'ill, hogy nekünk ezt az igasságos és kényszerítettésből kezdett háborut, a' mellybe belé bonyolodtunk, a' leg hathatósabb módon folytatnunk kell. És **Kegyelmetek**, reménségem szerént velem együtt olyan értelemben vognak, hogy egy betsülletes, bátorságos, és a mi javunkal együtt állandóul fenn-maradható békefséget, nem egyéb módon, hanem csak az áthatatóság, és el-kezdett munkaink' mellett való állandó meg-maradás által, várhatunk. Tekintsék-meg csak **K. metek** az ellenségnek körülállásait, által fogják látni: hogy az ő maga meg-eröltetésinek, a' melly az ő fegyvereinek

szerezsét szerzett , és azoknak a' példa nélkül való segítő eszközsöknek , a' mellyek által ő a' maga meg-eröltetéseit lehetségessé tette, mind éppen azok a' következései lettenek, a' miket azokból előre lehetett várni — azt is által fogják *K. tek* látni, hogy az ellenség' földgyinek belső állapotja, az ő segedelem' kút-fejeinek hirtelen nevedő el-enyészését , és annak a' természet ellen való erőszakos Syffémának ingadozó bátortalanságát bizonyították, a' melly Frantzia országra nézve éppen olyan kárt-tévő, mint a' milyen kevésé a' szomszéd Nemzeteknek nyugodalmaival meg-egyező. A' *Szövetséges Belga* tartományoknak Generális-Státusai ugyan, mind ezen körülállások mellett is, a' jelen való szempillantásnak terhei által, arra indítottanak, hogy abban a' szerezsétlen országban most uralkodó párttal, békeséges *Traktára* botsátkozzanak: de, az ilyen traktálásokból, a' mostani körülállások között, egy jól rendelve lévő Országló-székre, és egy független Státusra nézve is, szükséges bátorságot remélni, lehetetlen. És mi — a' nélkül, hogy betsületünket és bátorságunkat a' veszedelemre, azon ellenségnek, a' mellynek haragja, a' maga tulajdon vallás-tétele szerént, mi ellenünk e' különö ebben vagy n intézette, ki ne tegyük, a' békeséges *Traktát* annyival kevésbé próbálhattuk-meg. „

„ Én tehát, mind a' szározon mind a' vizen tsatázó seregeinknek szaporítások végett, a' kezemben lévő minden eszközöket elő venni, meg nem szüntem, és az én *Szövetségesseim* között-is azokkal, a' kik a' további és egész erővel való magunk' oltalmazásának szükséges voltáról, úgy mint én meggyözettenek, az el-kezdendő táborozás-beli hadiprobák felől egyet érteni, el nem múlatom. Én ezen tekintetben, minden fel-tételek nélkül, egész-szen, az én szározon tsatázó és tengeri seregeimnek vitézségekre, s-az én népemnek, a' mellynek egyedül való javáért ezt a' háborut folytatom, és a' mellynek básorságos és boldog állapotja, minden igyekezeteimnek állandó tzélja, hajlandóságára s-közön-séges gondolkodásának módgyára, bizony magamat.

Corsica fzigetinek reánk nézve való igen jó fekvése, és az a' munkás bátorság, mellyel ennek lakosai a' magok nyakokról, Frantzia országnak jármát le-rázták, fel-indítottanak engemet arra, hogy azt az oltalmat, mellyet ők töllem kívántanak, töllok ne vonnyam-meg, s-hogy ezen tartománynak Koronáját és Uralkodását is el-fogadgyam; a' mint az erről való *Documentomnak Copiája* K. metekkel közöltetni fog., — „Különös gyönyörűséggel jelenthetem *K. meteknek*, hogy én az *Északi Amerikai* Státusokkal, egy hajókázás s-kereskedés-beli, és barattságos egyezésre léptem, a' melly által, az egymásnak meg nem értésit és irigy vetelkedést okozható minden alkalmatofságok, egész a' lehetőségig el-hárítottak, és mind két Fél, a' nyereséges kereskedésnek költsönös hafzna felöll bátorságba helybeztetődött: Az egyezésnek meg-erősítettése után, ennek *Copiáját* is, elibe fogom *K. teknek* terjesztetni, hogy *K. metek*, a' *Kötésnek* végre hajtására szükséges eszközetek el-rendelhesék. „ — „Különös meg-elégedéssel jelenthetem azt is, hogy az én Fiam, a' *Vallisi Printz*, az Uralkodó *Braunswáiji* Hertzegnek egyik leányával, *Carolina* Hertzeg afzfzonyal, öfzve fog házosodni. A' *K. metek*' hiv-haladatofságának az én személyemhez és Familiámhoz állándóul meg-mutatott bizónyságai, nem engedik kételkednem a' felöll — hogy *K. metek* az én Házam' szerentséjinek ezen nevedésiből részesedni kívánnak — s-hogy egyfzérsmind engemet, abba az állapotba helybeztetnek, hogy a' Korona Örököfsinek olyan *Házai* és *Udvari* tartáft rendelhesek, a' milyen a' *K. metek* tulajdon képzelőése szerént, az ő rangjához és méltóságához illendő.,

„*Also Ház-beli Gentlemanok!* „;

„Meg-fontolván azokat az okokat, a' mellyek a' hadnak leg elvenebben lejendő folytatását szükségse teszik, kétség kívül hajlandók lesznek *K. metek*, mind azokat a' meg-kivántató pénz-beli summákat, a' mellyek fel-fzámlálva *K. meteknek* elibe fognak ter-terjesztetni, jó idején, és minden kevesítés nélkül

meg-határozni. A' milyen fájdalomra vagyok nékem egy felől az, hogy azon feles terhet, a' melly már az én népemen fekszik, még ujjabbakkal, és nagyokkal nevelni kéntelenítettém: tsak ugyan más felől nem kitsiny öröömre szolgál az, hogy a' mi *Creditünk*, a' mi *Kereskedésünk*, egy szóval, a' mi segedelem' kút-fejeink, olly termékenyek. Ez, a' mesterségekben való szorgalmatofság' nevededésinek természeti következése, a' szorgalmatofságnak nevedése ellenben, abból a' hathatós óltalomból veszi a' maga eredetit, a' mellyet tsak egy szabad és jól el-rendelt Ország-lás-beli Constituziónak lehet kö-fzönni. „

„ *Mylordok és Gentlemanok!* „

„ Annak az áldásnak, mellyel a' mi országunk meg-áldatott, leg méltóságosabb használhatása, minden bizonnyal arra az emberi végzésre fogja reá venni *K. meteket*, hogy mindent meg-probáljanak, tsak hogy a' magok maradékaikat, ezen áldásnak fo-gyathozás nélkül való bírása felől bátorságosokká tehessék. Minden féle fundamentumokon épült re-menséggel vagyok én az iránt, hogy az *Istevi Gond-viseles*, a' mi meg-mozdithatatlan áthatatofságunk ál-tal, a' *Hazafiui Rend' Vallás' és Morál' principiumjai*-nak, végre győzedelmet fog adni, és hogy az én hiv-séges népem, a' maga' meg-eröltetésiért és áldozat-aiért, a' belső tsendefiségnek annál bizonyosabb tar-tofságával, és azzal az érdemmel fog meg-jutalmaz-tatni, hogy Európát, mind azok közzül a' vesze-delmek közzül, a' mellyek ötöt, az erköltsi rend-tar-tásoknak bé-jövetelítől fogva, valaha fenyegették, a' leg nagyobbtól szabadította-meg. „

Az Angliát illető több elegyes
történetek ezek: —

A' *Porstmouthi* kikötő-helyből egy majd 500 ha-jókból álló kereskedő hajós sereg olly tzéllal indúlt-ki Dec. 17-dikén a' tengerre, hogy az *Anglus* par-toktól az *Amerikai* szigetek felé evezzen. Még *Ply-*

mouthból is, vagy 2 szározon tsatázó Regimenteket vivő *transport* s-több más féle hajók is szándékoztanak magokat az előbbeni 500-zak mellé tsatolni. Azt tartják, hogy *Angliából* régtől fogva egy ilyen gazdag kereskedő hajós sereg a' tengerre ki nem evezett. A' fedezésire ennek, Admirál *Parker* 9 hadakozó hajokkal rendeltetett-ki. Hanem az ellenkező szelek miatt úttyát nem folytathatván, az egész hajós sereggel együtt a' *Torbay* kikötő-helybe visszfa evezett. — Erre a' hajós seregre nagy sükség lett volna az *Amérikai* szigeteken is: de tsak ugyan az a' történet, a' melly miatt a' nevezett kikötő-helybe visszfa evezett, annál a' szükségnél sokkal nagyobb szerentsének tartatik, s-tartathatik is; mivel tsak hamar az után (Déc. 22-dikén) *Sir Pellew*, az *Aret-hasa* nevű *Frégátnak* Komendánsa, azzal a' hirrel érkezett-meg, hogy egy 31 első nagyságu és 10 *Frégát* hadakozó hajókból álló *Frantzia* hadakozó hajós sereg, a' szomszéd tengeren evez. Ehez képpest olyan parantsolatot vettek, a' feljebb említett nagy számu *Anglus* kereskedő hajók, hogy még most a' tengerre ki ne evezzenek: a' *Porstmouthi*, és *Plymouthi* kikötő-helyekben pedig minden hadakozó hajók sietve készülni kezdettenek, hogy magokat a' *Lord Howe* hajós sereggel öszve tsatolják, és az elenség' elibe ki-évezzenek.

Rend kívül való és még eddig soha nem hallott vakmerő próbának tartattatik az, hogy a' *Frantziák* az esztendőnek (ott t. i. a' hol ők most járnak) ebben a' ködös és vizes résziben, a' midön semmitől kevesebbé, mint ettől, nem tartottak, *Angliának* partjaihoz hajós sereggel közelíteni, mérészelnek.

A' *Jernsey* és *Alderney* szigeteken is nagy nyughatatlanságot okozott az *Anglusok* közt, a' *Frantziák* nak ki-szállásoktól való tartás, a' mint-hogy 4 nagyobb és 4 közép szerű *Frantzia* hadakozó hajók ezeknek a' szigeteknek partaik mellett is meg-jelentettek.

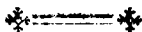
Egy feles summa pénzrel terhelt és 2 Kurirokat *Hollandiába* áltai vinni akaró *Anglus* posta hajó, a' Frantzia préda hajóktól a' tengeren sokáig kergettetvén, *Harvichhoz*, az *Anglus* partokra, visszsa térni kéntelenítettett.

Egy *Dictátor* nevü 64 hajós hadakozó *Anglus* hajó, egy csoport kereskedő hajós sereget az *Amerikai* szigetekről, az *Anglus* partokhoz szerentsésen haza kísért. A' midön ez, az *Amerikai* szigetek között el-evezett, még akkor (Nov. 1-ső napján) *Anglus* Admirál *Jervis* a' *Guadaloupe* szigete' partyai-mellett volt a' maga hajós seregivel, és a' szélnek tsendefsége miatt onnan el nem távozhatván, a' partokon lévő Frantzia Battériák' kemény ágyu-tüzinek erőfősen ki volt tétettetve.

Mathilde vártól (*Guadaloupe* szigetin) a' he-va *Anglus* Generál *Frescot* 420-szad magával leg utóljára szorittatott volt bé, azt gondolják, hogy magát eddig ez is, sohonna segitsége nem érkezhettvén, a' Frantziáknak által adni kéntelenítettett. Ezt is azok a' 4000 *Frantziák* és 7000 *Szeretsenek* vót-ték volt még Oktober' 20-dikán körül, a' kiknek *Anglus* Generál *Graham* magát meg-adta.

Azt is az *Anglus* levelekből olvassuk, hogy az *Amerikai* Státusok' Præsese *Washington*, a' *Congressnek* üléseit a' múlt Novembernek 19-dikén egy fontos beszéddel kezdette-ki. Sokat beszélt; de a' mellyet mind ide nem nyomtattathatván, tsak ezeket a' szavait hozzuk röviden elő: —

„Idő vártatva közöltetni fognak a' *Congressel* azoknak a' Traktáknak bizonyos környüállásai, melyeket mi az idegen népekkel mostanság kötöttünk. Annyit tsak ugyan most előre is illendő dolog jelen-tenem, hogy az én *Politikam* a' külső tartományok-kal való traktálásokban, oda ment-ki, hogy az egész *Világgal* békefőségben maradjunk; — a' Traktákat hiven és tökelletesen meg-örizzük; — a' részre való nem hajlásnak úttjáról való minden el-távozást meg-

gátoljunk; — a' kétséges értelmű dolgokat meg-magyarázzuk, az olyanokat pedig, a' mellyek valamely népnek károsok lehetnének, meg-jobbítsuk; — és végre ilyen módon, tulajdon Jufsainknak állandó láb-ra való állítások által, egyszersmind annak a' tehetségnek és erőnek is vessük-meg a' fundamentomát, a' melly szerezte elég tehetősön meg-kivánhatszunk, hogy mások is igafsággal viseltessenek mi hozzánk. Kialtsunk könyörgésünk által a' fő Uralkodóhoz, hogy a' maga szent óltalmát ezen egyesült Státusokra terjessze-ki, a' gonofzoknak titkos mesterkedéseiket a' mi *Constitutzióknak* erősítésire fordítsa, a' belső támodásoknak ki-irtásokra, és a' mi meg-támodóinknak meg-szalasztására, bennünket tegyen alkalmassá, a' mi tartományainknak adott boldogságot tartsa-meg, és másoknak a' mi Országlásunk' módgya felől való jó reménségit és jó itéletit, valósággá tévén, hitefse-elvelek, hogy az, az emberi Jusunak oltalmazó angyala légyen.,, s. a. t.

Azt írják, hogy az *Anglus* partokra 40 *Telegraphusok* fognak készítettetni.

Frantzia Ország.

A' 2-dik Januáriusi ülése a' Conventnek nagyon lármás volt. A' Kép-viselők a' magok méltóságokról el-felejtkezvén, a' szokás szerezte, személjes motskolódásokat vettek elő, azt hánván egyik *Collegájoknak*, *Talliennek*, szemire: hogy ő egy *Caborrus* nevű gazdag *Madámmal* igen szoros barátságban élne. Ez igen jó viz volt a' *Jakobinusok* malmára, sőt az egész dolgot ők tsinálták volt úgy ki mesterséggel, hogy *Talliennek* a' *Madámmal* való feslett élete, a' Conventben hozszason elő beszélltessék. Már más alkalmatósággal - is gyakran és szúróson hányták a' szemire *Talliennek* azt, hogy ő egy bizonyos uttzában éjtzakai *visitákat* szokott adni, s-hogy a' *Dámának* pénzivel, a' *Jakobinusokat* szidalmazó *Ujj-ság* - írókat, s-más nemű *Journálistákat* szokta fizetni. Most pedig már majd mindeneket *Tallien* ellen ki-keelve szemlélvén a' *Jakobinusok*, annyival is in-

kább reméllették, hogy tökéletes győzedelmet vettenek rajta, mivel *Tallien* semmi motskolódó szavakra nem szollott mind eddig egyet is. — Végre nyilván kívánta tőle a' Convent, hogy a' dolognak mibenvaló-létit nyilatkoztassa-ki, hadd szakadgyon félbe a' veszekedés. *Tallien* tehát az Oráló székbe fel-menvén, a' hozzászólás magá-mentegetés helyet, az egész pernek ezen pár szavak által vetett végett: — „*Ez az ennyire tzelba vett aszszony-ember, az én Fcleségem!* — mellyek, iszonyu tapsolások között, az orálószékből ismét le-szállott. — Az után több ilyen személynél mo skolódások is fordultanak elő, mellyekért végre a' Conventnek, magát meg-szégyelleni, eizibe jutván, ekkor decretálta azt, a' mit közelebből is említettünk: hogy a' Kép-viselőknak egymást, az *Abtáy*-beli árestomba való küldetetésnek büntetése alatt, ne legyen szabad motskos szavakkal illetni.

A' *Süket-Némák*' javára azt decretálta a' Convent, hogy ezeknek tanító házaik *Páris* és *Bordaux* városaikban ezen-túl is fenn-áljanak, és a' nagyobb tálentomnak közzül mindenik házban, 60-nak legyen ingyen való tartatása. A' gyermekek 9 esztendőskorokban vétetnek-fel, és 16 esztendőskorokig maradnak benn, a' melly idő alatt a' Respublika költségin tartatnak, és ki-ki közzüllök arra a' kézi mester-ségre tanittatik, a' mellyre nagyobb hajlandoságot mutat. A' tanuló-házból való ki-menetelekor, mindeniknek három-három száz Livrák adattatnak, következő élölmekek' fundamentomának meg-vethetése végett.

A' *Roberspier*' papirofsainak meg-visgálasokra ki-rendeltete t Commissió úgy találta a' dolgot, hogy az ő *űszve-esküvésinek* 3 *Klafsísai* vagynak: — az 1-ső *Klafsísba* tartoznak, a' *Roberspier*' tulajdon bünei — a' 2-dikba, az ő *Ágenseinek* bünei — a' 3-dikba pedig az ő ideje-beli Commissióknak büneik. — A' Convent decretálta, hogy ez a' dolog, további meg-visgálatás végett, a' *Barrerék* processusá-

val bajlódó 21 személyekből álló Commissióra biztattsák.

Vilate, a' *Roberspierre*' ideje-beli Revolutzionális Commissiónak egyik *eskuttye*, egy ilyen titulusu munkat adván-ki: *A' Roberspierre*' meg-bukasa' titkos okainak jolytatasa — ebben, az akkori Közjóra ügyelő Commissiónak kegyetlenségeit így rajzolja-le: — „Eurek a' Commissiónak semmi *systematicum planum* nem volt a' maga munkáiban, hanem az izzonyu zürzavar nevededett benne meg-szűnés nélkül, a' melly mellett az országot tsak iukább a' történet és az álsóbb tiszviselőknek bé-folyások, hogy-sem az értelem és igazság igazgatták. Innen szármoztak azok a' gyakori elégtelen és egymásnak ellent-mondó rendelések, a' mellyek minden felé, rendetlenséget, izzonyodást, és kétségbe való esést terjesztettek-el. A' majd mindent mozgó rúgó nem egyéb, hanem a' Tyrannusságra, az erőszakos és izzonyító eszközökre vonzó hajlandóság volt, a' melly a' kételenséget parantsoló körülállások által még terhesebbé tétetvén, tsak igen kevesé vette, a' dolgoknak tsendes elme által való meg-fon-tolásokból, a' maga eredetit. Innen lehet a' velekedés, irigy-vetéikedés, és gyanuskodás-beli külömb-külömb-féleségeket meg-magyarázni, a' mellynek tulajdonittathatik az a' szabadságnak kedvező idő pont is, midön a' Convent' tagjai egymás között meg-hasonlván, sokan közzüllök számkivettettek. Ebben a' Commissióban nagyobb Despotismus és Tyrannusság uralkodott, hogy sem a' *Török Porta Divánnyában*, azonbn pedig, annál kevesebb egyefség, erő, és a' dolgoknak végre-hajtásokra meg-kivántató egyet-értés talált benne helyet. A' *Hebertisták*' követője *Collot* találta-fel azt a' hibás *Maximumot* (a' minden portékák' szabott árát), és ő gyűlytötte, az ő projectomjaiknak végre halytására öfzve, a' leg vér-fzomjuhozóbb bándát. *Barrer* minden-féle pártoknak *Sidója*, minden gonofzságoknak *Secretáriussa*, minden bünöknek *Bánkófsa*, és az erősebbeknek bátor oltalmazója lévén, örökké a' titkos társaságokat

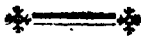
jártá, hogy a *Vendei* pusztításokat mind jobban-jobban helybe hagyassa, és a *Revoluczió*nak ezen sebit eleveníthesse. *Roberespier* azon a ditsőségen igyekezte a maga politikai ízerentséit fel-építeni, hogy mind ezeket a sok roszszakat, ő tegye ismét jóvá. s. a. t., — Sok vezedelmes indulat érkezett volt ezen 4 emberekbe belé, a kik abban az időben *Frantzia* országot igazgatták.

Elegyes Jegyzékek.

A *Tsászári Biztos Régenburghan*, egy *Béts*-ből hozzá érkezett vizfsza-iráshoz-képpelt, ilyen ki nyilatkoztatást tett: — „Gyönyörködve szemlélvén a *Tsászári Felég* az *Ország-gyűlése* Protokollumból, hogy többire a *Rendek*, a számos ellenségnek meg-akadályoztatására, s-egyzersmind a békefének elő-mozdítására, a hadi készüléteknek, a *Quintuplum* szerént való folytatását, szükségesnek ienni tartják: a *Biztos* tehát rendelést vett ő *Felségétől* a *Követe*ket az iránt meg-keresni, hogy a magok *Udvaraikhoz* tejendő tudósításaikban, a hadi készüléteket a lehetőségig, és olyan módon sietessék, hogy a *Contingentziák* 1-ső *Fébruáriusra* a táborhoz kiálhassanak.

A *Máintz* és *Luxemburg* körül fekvő *Frantzia* tábornál telyes hatalommal lévő *Nemzeti Biztos Merlin*, ki-hirdettette: — hogy minekutánna ő a *Máintzi Klubistáknak* *Frantzia* országba való szabad vizfsza botsáttatások felöll bizonyofsá tétettetett; ehez-képpelt a *Wormsi*, *Zweybrückeni*, s-a *Metz* várofsában lévő *Kezefséget* viselő minden más *Németeknek* szabadon való botsáttatások felöll parántsolatot adott: — „noha mind ezek (így rekefszti-bé *Merlin* a maga szavait) a fizetendő *Contribuzióért* viseltenek kezefséget; hanem az én *Respublikám* mindent fel-áldoz azokért, a kik hozzá hiv-háládatosok.

A *Pruszfeiai Király* néhány *Milliónyi* költsönt kíván a *Német* országi *Uraságoktól* és tehetősebb magános emberektől, 4 *pro Centóra*; hat, nyóltz.

és 10 esztendőök alatt igérvén azoknak vizsza fizetésit, és valamelyik tartományba-beli jövedelmet követn-le érettek; hozzá tévén ezen kívánságához, hogy ezen summa, a' *Rénus* mellett fekvő *Pruszszus* seregeknek tartásokra el-kerülhetetlenül szükséges lévén, külömben kéntelenek lesznek azok hazájokba takarodni; a' melly most igen rofzkor fogna meg-esni.

Egy *Montaigu* nevü Frantzia Gróf, a' ki mint tengeri Kapitány-lájtánt a' *Fekete-tengeren* 2 esztendőktől fogva *Orosz* szolgálatban volt, meg-fogatván, halálra sententziáztatott, és *Pétersburghban* exequaltatott. A' kardgya a' fején kettőbe töretett, a' katona főrma ruhából ki-vetkeztetődött, és holtig való fogságra egy *Siberiai* Klastromba küldtetett. Ugy hallatik, hogy a' Frantziákkal levelezett, és a' Conventől igen nagy summáról való ígéretet vett legyen azért, ha a' *Fekete-tengeren* lévő *Orosz* hajós sereget meg-gyúlytya.

A' *Januarius*' 5-dikén, a' Frantziákkal való levelezésért, és a' Ts. K. Státusokban gerjesztendő *Revolutzion* való dolgozásért, itt *Bétsben* exequaltatott Platz-Hadnagy *Hebenstreit*, *Pragai* születésűnek iratik lenni; 49 esztendőös volt; magát ifju-korában adta volt katonáságra; az 1778-diki *Baváriai* táborozásban néhányad magával a' *Pruszszusokhoz* szökött, és lassan-lassan Hadnagygyá lett; 1789-ben egy *Generál-pardon* alkalimatóságával vizsza jött a' Tsáfszáriákhoz, és a' Könnyü-lovasok között egy ideig köz-katonai szolgálatot tett, hanem tálentomai által, fő Hadnagyságot ért volt. — Még-sententziáztatása után való 3 utolsó napjait, a' mellette lévő Pappal *Schakkozással* töltötte: néhány utolsó óráiban pedig szünetlen hegedült.